

GORENJEC

Političen in gospodarski list.

Stane za Kranj z dostavljanjem na dom 4 K, po pošti za celo leto 4 K, za pol leta 2 K, za druge države stane 5-60 K. Posamezna številka po 10 vin. — Na naročbe brez istodobne vplačilne naročnine se ne ozira. — Uredništvo in upravnništvo je na pristavi gosp. K. Floriana v »Zvezdi«.

Izhaja vsako soboto
zvečer

Inserati se računajo za celo stran 50 K, za pol strani 30 K, za četrt strani 20 K. Inserati se plačujejo naprej. Za manjša oznanila se plačuje za peti-krat 10 vin., če se tiska enkrat, za večkrat znaten popust. — Upravištvu naj se blagovolijo pošiljati naročnina, reklamacije, oznanila, sploh vse upravne zadeve, uredništvu pa dopisi in novice. — Dopisi naj se izvolijo frankirati. — Rokopisi se ne vračajo.

Na zdar!

V pesti sila!
V srcu odločnost!
V mislih domovina!

Veľepomemben praznik praznuje jutri, dne 11. julija naša idilična, bajnokrasi Gorenjska, ki pa bo obenem praznik slovenskega Sokolstva: Radovljiški „Sokol“ razvije ta dan svoj prapor.

Mlado je še radovljiško telovadno društvo „Sokol“. Komaj dobro leto staro. A kljub svoji mladosti je pokazal ravno radovljiški „Sokol“, da ima v sebi življensko moč, da ima v sebi ono energijo, ono odločnost, ki je ravno potrebna, da se ohrani, okrepi in razširi sokolska ideja ne le v društvu samem, v ožjem njegovem krogu, temveč da se ta ideja, ideja Sokolstva ponese v najoddaljenejšo, najzakotnejšo vas naše svetovnoznane Gorenjske.

In radovljiški „Sokol“ je izpolnil v teku svojega obstanka vse one pogoje, ki so si jih začrtali njegovi ustanovitelji ob njegovem rojstvu. Ustanovil je v tem kratkem času tri podružnice, in sicer na Bledu — ki je sedaj že samostojno društvo, na Bohinjski Bistrici in v Kamni gorici.

O potrebi radovljiškega „Sokola“ pisati bi bilo pač odveč. Kajti, kdor pozna poželjivo hrepenenje po krasni Gorenjski naših oholih sosedov Nemcev, ki si hočejo najkrajšim potom zagotoviti svoj most od Balte do Adrije v dosego svojega končnega cilja — „nach Osten“, ve, kako važno, a obenem silno težko nalogo ima vršiti ravno radovljiški „Sokol“. Stati mu bo treba na braniku proti mogočnemu, gmotno dobro podprtemu sovražniku, Nemcu, ki se ne straši tudi najpogostejših sredstev v dosego svojih ciljev, a braniti mu bo tudi oni duševni zaklad, katerega je

stvarnik v tako obilni meri podelil ravno našemu čilemu — Gorenjcu — zavest po samoohranitvi in zavest po samostojnosti.

Svoj prapor razvije na dan 11. julija radovljiški „Sokol“. — In na ta praznik prihitite Vi, bratski nam Sokoli, iz cele Slovenije. Dobro nam došli v lepi Gorenjski. Prepričali se bode, da je ta del naše lepe Slovenije biser v pravem pomenu besede, in ta biser ohraniti materi Sloveniji, bodi naša najsvetejša naloga — naš prvi cilj. Ako pade ta biser v naročje nenasitnemu molohu Nemcu, potem izgubi Slovenija svojo svetovno slavo.

Gorski velikani, pokriti ravnokar s sneženo odejo, ki obdajajo idilično Radovljico, bodo pričali o svete prisegi, ki jo store na dan 11. julija slovenski in — lahko rečemo — slovanski Sokoli pri svojem najmlajšem praporu, da hočejo varovati in čuvati ta biser do zadnje svoje kaplje krvi po reku,

da srca zvesta kakor zdaj,
ostala bodo vekomaj.

In v tej nadi, v tej vroči želji sprejmite, vsi v Radovljico došli nam bratje Slovani, naš krepki, sokolski „Na zdar!“.

Vsak pometaj pred svojim pragom!

«Slovenski Narod» se v izobilju lastnega grada le redkokdaj spomni skromnega «Gorenjca». Ali 6. t. m. nam je kar naenkrat posvetil dolgo notico, ne rečemo zlobno, pač pa premissljeno zavito. Pri prvih vrsticah nas je nehote obšla misel: Kaj ko bi gotovim gospodom ne bilo všeč, da samostojni «Gorenjec» ne more iti za pogrebom tovaršev... Seveda, ko smo prebrali celo vsebino, smo se nehote — smejali. In kako tudi ne!

Pisec našega zadnjega uvodnika — in ob tega se je «Slovenski Narod» izpodtaknil — nam je, še predno je izročil svoj rokopis, dejel tako-le: «Na izvajanja dr. Tavčarja in Hribarja o priliki zadnjega shoda nameravajo klerikalci ravno pred praznikom sv. Cirila in Metoda zopet sklicati protishod, na katerem bodo zopet nadaljevali svoje osebne napade na vodstvo narodno-napredne stranke. In na to bo napredna stranka kajpada zopet sklicala protishod in to bo šlo kakor povest o jari kači vedno naprej in naprej. Vsako nedeljo shod za shodom! In kaj ima slovenski narod od tega? Nič, nego škodo na svoji lastni koži.

Svarilni zgled imamo iz septembrskih dni. Dokler se bodo na teh shodih uganjali sami medsebojni osebni napadi, nimajo prav nobene politične veljave. Vzdihovala: tako se nam godi, ker so ti in ti zakrivali to in to, smešenje oseb, to nam nič ne hasne. Realne politike treba učiti na shodih, naredno-gospodarske in socialne organizacije. Voditelji narodno-napredne stranke najbrž niti ne slutijo, da jih klerikalci s svojimi shodi deloma le «vlečejo», deloma namenoma izivajo. Za svojo osebo sem mnenja, da bi bilo za stranko veliko pametneje, namesto glasnega hrupa z odgovori na klerikalne napade, snovati tiho, medsebojno organizacijsko delo. In s tem je treba začeti ne v glavni trdnjavi, temveč zunaj med narodom in tudi tam ob najbolj eksponiranih postojankah. — Konečno je še pristavil: «Članek ima v očigled prihodnjemu shodu namen, da klerikalci prenehajo z osebnimi napadi na svoje politične nasprotnike.»

Prepričani, da tega mnenja ni samo pisec dotičnega članka, smo tudi sprejeli članek, toda pristavili, da je članek izven uredništva. Članek pa nam je prepozno došel za predzadnjo številko, zato je bil izšel šele kratko pred shodom. Kar se

PODLISTEK.

Jurežev študent.

Ivan S. Olševski.

Dalje.

II.

Ves predrugačil se je tekom enega leta Jurežev študent. Nič več ni sameval pod ono staro bruško kot druga leta. Hodil je po gozdih, polju in travnikih, prijazno nagovarjal ljudi in se ni sramoval stisniti desnice tudi zadnjemu kajžarju. Ti pa so ga naskoro vzljubili — in kako tudi ne, ko je bil z vsakim tako prijazen ter pomagal rad povsod, kjerkoli je mogel.

Ko sta nekoč Jurež in pastir orala pod staganami, je vpri naenkrat stari svoje male sive oči v daljavo in vzkliknil:

„Poglej no, Matevžek, ali ni to naš študent?“

In res, z zaviranimi rokavi in motiko čez ramo se je naskoro pokazal na njivi.

„Kepe bom pobijal danes, oče!“

Pa je pobijal kepe do poznega večera in zbijal šale iz krvavih žuljev, ki so se mu naredili na mehkih rokah.

Stari pa se ni mogel načuditi, odkod to Janezovo veselje do kmetovalstva, pa sedaj, ko ima že vse šole v žepu! Poprej se je vedno kujal, ako mu je le od daleč namignil, da bi bilo dobro, ako bi mu nekoliko pomagal pri tem in pri tem.

Stopil je zvečer v kuhinjo, vzel vivček in nož in dejal:

„Ti, Urša, Janezu pa kaj posebej naredi, ker je tako priden! No, pa mislim, da se bo kmalu ugnal!“

Ko pa je mati postavila predenj kavo kot nekaj posebnega, je rekel:

„Bom z drugimi vred večerjal!“

„Kako si vendar čuden, saj te nismo dali zato študirat, da bi zbijal kepe, jedel kašo in krompir v oblicah!“

Sin pa jo je gledal naravnost v obraz, se smehljaj in molčal.

„Pa pri gospodu še nič nisi bil, Janez! Micko so že vprašali, kod hodiš. Kdaj jih boš pa šel obiskat?“

„Ne vem...“

„Tako, a pri učitelju si pa že bil, ne vem kolikokrat! K gospodu, ki so od Boga čez vse postavljeni, pa ne greš!“

Janez pa se je nato čudno nasmehljaj in šel ven.

„Janez, Janez...!“

In vzdignila je predpasnik ter si utrla solzo. Sama ni videla zakaj, le neka slutnja jo je stiskala v prsih in je šepetala, da bo njen najslajši up skoro getovo splaval po vodi.

Ko pa sta bila zvečer s starim sama v kamrici, je rekla:

„Ne vem, kaj je z našim Janezom; hodi k učitelju, o katerem pravijo, da je liberalec, k gospodu pa ne gre!“

Stari se je popraskal za ušesi, popravil lase, iztresel vivček in molčal.

„Meni se zdi, da so ga letos v mestu vsega pokvarili. Kaj meniš, Tone, saj še v lemenat ne bo hotel iti!“

Skoro jokajoče je izpregovorila zadnji stavek ter se uprla z očmi v moža, kot bi samo od njega pričakovala rešitve.

„Rad bi vedel, če bi šel v lemenat, hm, pa če ne bo hotel, hm, silili ga pa ne bomo! Saj v lemenatu tudi ni za vse!“

„Moj bog,“ izpregovorila ona ihte, „deset let smo delali in stradali zanj, pa vse zato, da bo izprijen študent! Vedno sem se veselila tistega dne — no pa kaj bom govorila — saj zdaj, mu še ti daješ potuho!“

„I no, če ne bo pel nove maše, zato še ne bo izprijen študent! Rekel pa še tudi ni, da ne bo šel notri. Sicer bom pa še tudi jaz eno besedo govoril z njim!“

Janez pa je medtem sedel pri svojih najnovejših znancih, pri novem vaškem učitelju, gospodu Železniku in njegovi sestri. Pred seboj so imeli liter vina in se živahno razgovarjali.

Dalje prih.

Velik narodni praznik v Radovljici!

Razvitje društvenega prapora „Sokola“

dne 10. in 11. julija 1909.

Koncert Slovenske filharmonije iz Ljubljane. — Zajtrkovalni koncert. — Razvitje prapora. — Javna telovadba. — Ljudska veselica.

tiče vsebine članka, mora vsakdo, kdor ga prečita pazneje, kakor se je to zgodilo pri «Slovenskem Narodu», z nami vred pripoznati, da je glavna ost naperjena proti shodom klerikalcev, na katerih se izrablja navidezno politične shode zgolj v svrhu sramotljivih osebnih napadov na naslov voditeljev naše narodno-napredne stranke.

Da nismo bili prepričani, da z objavo tega članka služimo le dobri stvari, zgolj le interesom narodno-napredne stranke, bi ga pač ne bili objavili. Da je dopisnik pri tem moral opozoriti tudi narodno-napredno stranko, da vsaj ona treznejše in poštenje ne sledi več slepomu klerikalcev, tega mu nismo mogli zabraniti. Za svoj in dopisnikov najboljši namen nismo pričakovali od «Naroda» takega priznanja — ga tudi ne potrebujemo. Ali niti v sanjah nam ni prišlo na misel, da bo «Narod» smatral tendenco dopisnika obrnjeno proti narodno-napredni stranki.

Klerikalci se tega napačnega tolmačenja kajpada vesele prav iz srca. Prepričani, da se je napad «Naroda» na «Gorenjca» izčinil le vsled nesporazumljenja, se ne moramo spuščati v nikako polemiko z «Narodom», toda nekaj očitaj, tihočih se tistih «nekam sumljivih pojavov» pa prav odločno zavračamo. Gospodoma okrog «Naroda» priporočamo, naj v bodoče dobro prečitajo «Gorenjca» in potem naj nam dokažejo, kako mi «napeljujemo vodo na klerikalni mlin» in kako delamo prav čudno reklamo za «Orle». S tem, da se ne strinjamo tudi z napakami vodstva v Ljubljani, se nikakor ni rečeno, da se «Gorenjec» zapodi v hrbet (zakaj pa ne spredaj?) narodno-napredni stranki. In potem, gospodje, kaj hočete reči glede tistega «sumljivega kursa» pri «Gorenjcu». Ali Vam ni dovolj, da je bil «Gorenjec» preganjan po naših in vaših prižnicah? Ali ste nas poznali takrat, ko je bil «Gorenjec» radi ljubljanskih dogodkov kar zaporedoma zaplenjen po cele strani? Ali hočete, da Vam dokažemo iz «Naroda», kolikokrat je «Narod» izpremenil svoj kurz napram nekaterim političnim osebam, da «celo strankam». «Gorenjec» je šel in bo hodil svoj samostojno pot kot narodno-napredni gospodarstveni list, pa če je to gotovim gospodom v Ljubljani prav ali ne.

Poučni listek.

Nekoliko o naši ustavi.

Občine.

Na podlagi državnega občinskega zakona z dne 5. marca 1862, št. 18 dr. zak., so deželni zbori za posamezne avstrijske dežele sklenili posebne deželne občinske zakone, pri katerih se pa glase najvažnejše določbe povsod enako. Zato se bomo v prihodnjem ozirali v prvi vrsti na kranjski občinski zakon z dne 17. februarja 1866, št. 2.

Občine se smejo razdeliti v dve ali več občin le, če v to privoli deželni zbor; dve ali več šolskih občin se sme združiti v eno občino, če to dovolita vlada ali deželni odbor, isto velja pri premenah mej.

Občani.

Občani so, ali:

a) domačini, to je tiste oseba, katere imajo v občini domovinsko pravico, ali

b) občinski deležniki, to so tisti, kateri so sicer brez domovinske pravice v občini, toda imajo v občini kako hišo ali zemljo, ali ki plačujejo neposredni davek od katerega samostojnega obrta ali pridobitki ali ki stanujejo v občini in plačujejo tam davek od katerega dohodka.

Vse druge osebe v občini se imenujejo tuji.

V mestih in trgih se imenujejo oni občani, kateri so dobili meščanstvo ali tržanstvo, meščani ali tržani. Za podeljeno meščanstvo ali tržanstvo sme občina jemati posebno pristojbino (domovinsčino).

Mestne ali trške občine smejo podeliti posebno uslužbenim avstrijskim državljanom častno

meščanstvo ali tržanstvo, druge selske občine jih pa lahko izvolijo za častne občane.

Po postavi se torej ne smejo inozemci (pripadniki tujih držav) voliti za častne občane (meščane). Nadzorovalna oblast (politična oblast) pa sicer nima pravice presoja, ali se je častno meščanstvo podelilo res zasluženim osebam, ker o tem odloča samo občinski odbor.

Če je kdo domačinec v kaki občini, sme bivati nemoteno v tej občini in ima pravico do občinske pravice, če obuboža. Kdor pa ni domačinec, tega občina lahko iztira, ako on in njegova družina ne živi brez madeža ali pa so postali občinski milodarnosti nadležni.

Častni meščani, tržani in občani imajo take pravice kakor občinski deležniki, toda brez njihovih dolžnosti.

Občinski zastop.

Občino zastopa v njenih zadevah občinski odbor in občinsko starišinstvo.

Število članov občinskega odbora se ravna po številu volilcev, in sicer šteje v onih občinah, kjer je manj volilcev nego 100, odbor po 8 ali 9 odbornikov, kar se ravna po tem, ali se voli v dveh ali treh volilnih skupinah. Po občinah, kjer je 100 do 300 volilcev, ima odbor 12 članov, kjer pa 300 do 600 volilcev, 18, kjer je 600 do 1000 volilcev, 24 in kjer še več volilcev, pa po 30 odbornikov. Kjer so še posebne podobčine, volijo te najpoprej po enega odbornika (podžupana).

Dalje prih.

Dopisi.

Kmetijska družba v Ljubljani.

Dne 5. junija se je vršil v veliki dvorani mestnega doma redni občni zbor. Dolgo časa se ta občni zbor ni sklical, končno pa se je v tako silni naglici, da ni bil niti pravilno sklican.

Koga zadene krivica proti nepravilni sklicatvi? Menda ves glavni odbor. Toliko že vemo, da so delovali klerikalni odborniki nalašč zato, češ: ako zmagajo napredni kmetje pri volitvi odbora, tedaj vložimo mi pritožbo proti neveljavnosti novih izvolitev vsled nepostavno sklicanega občnega zbora. Da napredni odborniki teh intrig in zahrbtnih splet niso opazili, nam je neumljivo. Ali pa je že danes klerikalno-vladna večina v kmetijski družbi tako trdna stvar, da nikak odpor v tej obliki nič ne pomaga?

Naravnost obžalujemo, da je sestavljen glavni odbor v tako obilnem številu, da nekateri gospodje ne morejo samostojno in neodvisno izvrševati funkcij odborništva.

Občni zbor se je pričel zadnji ponedeljek ob 9. uri dopoldne ob zelo mnogoštevilni udeležbi članov kmetijske družbe. Videli smo mnogo prav „pristnih“ kmetov, kakor n. pr. kanonika A. Kalana, dekana Lavrenčiča, fajmoštre: Pibra, Oblaka, Šarca, Škrjanca, Hladnika, Kosa, kaplana Mrkuna, Lampeta, učitelja Jakliča, Ravnikarja, vinskega trgovca Mejača, opekarnarja Zabreta, deželnega uradnika Legvarta, dr. Zajca i. t. d. i. t. d. Samih gg. duhovnikov je bilo okrog 50. Klerikalci so privlekli tudi vse svoje ljubljanske somišljenike, kateri prisegajo na klerikalno zastavo. Res čudna zmes! Prav čudili smo se, kako so njih poslušni backi zmerjali napredno opozicijo. Izrazi so se slišali od njih, kakor bi jih pridobili v kakem katoliškem izobraževalnem društvu.

Občni zbor odpravi g. predsednik Povše, s primernim otvoritvenim govorom. Nato pozdravi udeležence v imenu vlade navzoči deželnovladni svetnik vitez Laschan. Tajniško poročilo poda imenom glavnega odbora g. ces. svetnik G. Pirc. Ker je poročilo precej obširno, ga kljub zelo zanimivi vsebini danes ne moremo priobčiti.

Po tem poročilu vpraša g. predsednika g. Al. Domicelj iz Zagorja na Krasu, če mu je znano, da so se krmila lansko leto po pomožni akciji prav pristransko razdelila in zakaj ni prevzela razdelitev c. kr. kmetijska družba. Odgovarja g. predsednik, nekako zelo vznemirjen, kot da naj kmetijska družba hvali boga, da se v to ni več spustila. Med tem se je zaznalo, da hočejo klerikalci strankarski napad na glavno družbo. Raznesli so se njih kandidati, kateri so bili: kanonik A. Kalan iz Ljubljane, fajmošter F. Finžgar iz Sore, penzionirani vojaški (hauptman) stotnik in načelnik slaboglasne mlekarke zveze Mat. Kump

iz Ljubljane, advokat dr. J. Hočevar iz Krškega in samo zadnji kot kmet, župan J. Jan iz Gorij pri Bledu. Naravno, da tako salamensko sramotno sestavljene liste prav nobeden kmet ni mogel zagovarjati. Ker so klerikalci že itak računali na nepravilnost sklicanja občnega zbora, bi kljub temu sicer gotova zmaga pravih kmetov nič ne pomagala, ker bi klerikalci ugovarjali proti izvolitvi in bi bile iste prav gotovo razveljavljene. Zato ni kazalo od napredne kmečke strani nič drugega, kakor da se vsakršna volitev v nepostavni obliki sklicanega občnega zbora prepreči. Formalni tak ugovor podal je v imenu opozicije g. dr. G. Žerjav. Takoj na to se sliši gromovito odobravanje ugovora, da se volitev ne pripusti.

G. predsednik bi prišel rad do besede, a ga nihče več ne posluša. Sliši se petje domoljubnih pesmi, kakor: „Lepa naša domovina“, „Hej Slovani“ i. t. d. Klerikalci gledajo zbegani okrog sebe, iščejo duhovske voditelje ter ne vedo, kaj jim je storiti. Med splošnim smehom opozicije stopi na stol sveder Stanonik, menda župan iz Horjula, kateri je s svojim župnikom, čeprav klerikalcem, v vednem prepiru in nasprotstvu, prične se po njem vrtili, kazati jezik na vse strani. Kmetje se smejejo tej opici in se vprašujejo, v čegavo menažerijo se naj jo odpošlje? Nekateri pravijo v dr. Lampetovo. Nekdo drug je pa mislil drugače, gre do njega in ga prav uljudno vpraša: „Oče, pri kateri cerkvi ste pa vi za mežnarja?“ To je pomagalo in Stanonik se je izgubil v gneči.

Med tem pa pouči klerikalce dr. Lampe in kanonik Kalan, naj gredo na predsedniški oder, obstopijo predsedstvo in zborovanje se boče vršilo kljub opoziciji. To opazijo napredni kmetje, zato si tudi takoj osvoje levo stran odra. Tako so prišli udeleženci iz dežja pod kap. Na desni strani klerikalni backi, na levi pravi kmetje. Ker niso imeli predsedstva obkoljenega, in predsednik g. Povše je bil toliko netakten in neparlamentaren, da bi vodil občni zbor dalje, samo če bi bil sam zavarovan, skočijo klerikalci pod vodstvom že znanega Čočovega Franceta iz Češnjice in učitelja Jakliča iz Dobropolj med kmečke može v levici. Hoteli so jih kratkoma pometati z odra ter mogoče izriniti iz dvorane. Pa ni šlo. Kljub vsem napadom je padel z odra sedaj en klerikalec, sedaj drugi. Ker je padla po klerikalnih hrbitiščih marsikatera buška, hoče nek klerikalni mladenič kar skozi okno na prosto. Bunk! in začuje se tanko padanje stekla po tleh.

Ko bi sedaj ne razpustil vladni zastopnik zbora, skupili bi klerikalci tako, da bi pomnili za vedno 5. julij 1909. Rešila jih je samo vladna roka in višja previdnost...! V ravsanju in prepiranju so se odlikovali: poslanec Demšar, kateri je klel in se pridušal kakor pristen Tolminec, učitelj in vitez podrte peči Fr. Jaklič, par kmetov iz Komende in Mavčič. Klerikalci so napredne kmete ovadili državnemu pravdniku, da dvigne kazensko preiskavo. Tudi napredni kmetje morajo storiti isto proti klerikalcem. Ti so pričeli z nasilstvom in bojem. Krivci morajo biti kaznovani in to bodo — klerikalni backi.

Kaj sedaj? Vsled klerikalne lumparije se ni mogla izvršiti volitev v glavni odbor. Občni zbor se mora sklicati še enkrat. Klerikalci pozivljajo svoje ljudi po deželi, da se vsi vpišejo v družbo ter naj pridejo v najobilnejšem številu v Ljubljano k občnemu zboru. Imeli so v katoliški tiskarni takoj posvet in se posvetovali, kako mobilizirati svoje ljudi. Diši jim denar, katerega je družba prihranila od svojega obstoja sem. Radi bi kmetijsko družbo oropali. Zato spletarijo in intrigirajo pri vladi v Ljubljani in na Dunaju, da naj razpusti družbo in naj jo da njim v roke. Kako bo to šlo, pokaže bodočnost. Napredni samostojni kmetje naj ne drže križem rok. Delati treba, in sicer s potrjenimi močmi. 1. Treba pridobiti mnogo samostojnih poštenih kmetov, če se boče sprejemalo klerikalce, mora se tudi druge. 2. Že sedaj treba agitirati in delati med poštenjaki, da se prav vsi udeležijo prihodnjega občnega zbora, ko se skliče. 3. Vsak zavezen kmet naj bo v svojem kraju kot misijonar in propagator poštenega namena, da kmetijska družba spada kmetom, ne pa — politikom.

Naročajte in širite naš list!

Javni shod, obenem ustanovni občni zbor „Naprednega političnega in gospodarskega društva za sedni okraj Škofja Loka“.

Po celnem obširnem škofjeloškem sodnem okraju so pretekli teden oznanjali lepaki, da se bo v nedeljo, dne 4. julija 1909 ob 3. uri popoldne vršilo v Škofji Loki v hotelu „Štemarje“ zborovanje naše novoustanovljene narodno-napredne politične organizacije. Vzlic raznim zaprekam in spletkam in vzlic temu, da so celo neposvečene Marijine hčere dejansko izkazovale svoj deviški gnev in trgale naše lepake, došlo je na naš shod lepo število naprednih kmetov iz obeh masih probujajočih se dolin, poljanske in selske, iz vedno bolj se zavedajoče škofjeloške okolice, zlasti iz vedno napredne Žabnice in iz mesta Škofje Loke, ki je sicer doslej dremalo, a bode in tudi mora pokazati, da ni najzadnje mesto vojvodine Kranjske in da se ne bode na trebnju plazilo pred onimi mogotci, ki so si postavili za svojo življensko nalogo, zaslužajiti naše meščane in jih vpreči v klerikalni voz, da bi naj ga, težko obloženega, v svoji pasji ponižnosti in pokornosti, škofjeloški meščani vlekli v veselje in proslavo teh brezvestnih mogotcev. Videli smo na shodu tudi naše ljube nasprotnike, klerikalce, ki so jih njihovi gospodarji poslali k nam z gotovim, prozornim namenom. Mi jim pristopa seveda nismo ovirali. Ti pa so se lahko osvedočili, da se mi ne bojujemo proti njim z enakim orožjem, kakor oni, in da ne žugamo njim s streljanjem in pobijanjem in da jim tudi ne prorokujemo, da bode morali „pocrkati, pocrkati, pocrkati“, kakor to delajo in so govorili njihovi voditelji pod predsedstvom „ta svetga dohtarja“ na zadnjem shodu v katoliškem društvenem domu!

V odsotnosti predsednika g. Franceta Dolenca iz Stare Loke je otvoril ustanovni občni zbor „Naprednega političnega in gospodarskega društva“ tajnik g. Avgust Nadilo, ki je pristrčno pozdravil vse, ki so od blizu in daleč prišli na shod. Zlasti si je štel v čast, pozdraviti našega deželnega poslanca gosp. dr. K. Trillerja, kateremu se je tudi zahvalil, ker je ustregel želji društva ter prevzel nalogo, da bo poročal o političnem položaju. Predstavil je zastopnika c. kr. vlade, g. vladnega komisarja Henrika Štesko. S ponosom se je ozrl na lepo število zbranih zborovalcev, ki so s svojo prisotnostjo dokazali, da se zanimajo za naše politične in gospodarske razmere. Znano je, da te razmere v našem okraju niso baš sijajne. Zato je pač potreba, da se izboljšajo. Mi imamo mnogo potreb. Zatorej naj se vsakdo, ki ve kaj dobrega in pametnega svetovati, oglasi in naj izrazi svoje mnenje. Posameznik dandanes, ko se takorekoč vsi stanovni organizirajo, prav malo velja in ne more mnogo doseči. Zato je potreba, da se tudi mi združimo in pristopimo k našemu političnemu in gospodarskemu društvu vsi, ki so naših misli. In če bo enkrat naše društvo mnogoštevilno, potem lahko gojimo upanje, da tudi c. kr. vlada ne bo gluha na naše prošnje in predloge. Pa tudi naši nasprotniki bodo potem morali uvaževati naš glas ter nas upoštevati, bodi jim to prav ali ne! In ko bomo združeni in se združeni zavedali svojih pravic ter se jih posluževali, potem smo lahko vsi uverjeni, da ne izostanejo uspehi. Našega shoda se je tudi spomnil vrli naš predsednik g. Dolenc, ki se zdravi v daljnem Piestanu na Ogrskem, ter poslal brzojavni pozdrav, ključot zborovalcem, da naj delujejo pogumno za narod in napredek! Tudi mestni župan g. Niko Lenček je opravičil svojo odsotnost, ker je bolan in ne more s postelje ter je zborovalce pismeno pozdravil. Zapisnikarjem je govornik imenoval g. Štefana Šinka, jurista iz Stare Loke, overovateljem pa posestnika gg. Jožefa Logonderja iz Žabnice in Petra Jenka iz Virmaz.

Nato je obširno poročal o političnem položaju naš priljubljeni deželni poslanec gosp. dr. Karol Triller. Začetkom svojega govora je g. poslanec omenjal, da je bil prvotno določen za govornika o tej točki na današnjem shodu odlični njegov tovariš gosp. dr. Ivan Tavčar. To je bilo čitati tudi na lepaki. Toda gosp. dr. Tavčar je nagloma zbelež in zdravnik mu je prepovedal, da bi šel na shod. Vsi tedaj je bil on nenadoma pozvan, da poroča o političnem položaju na tem shodu. Govornik je dokazoval potrebo, da se je ustanovilo naše politično in gospodarsko društvo. Preidši na politični položaj je omenjal, da sta pri zadnjem zasedanju deželnega zbora obe slovenski stranki v naši deželi nastopili v složenem delovanju in bilo je upanje, da se bo ta sloga tudi dalj časa ohranila in da bo prenehal oni strupeni boj, ki je dotlej divjal v naši deželi. Oni, ki čitajo časopise, vedo, da se je tudi pisava obeh slovenskih dnevnikov ublažila, kajti sklenil se je v tem oziru dogovor, da vsaka stranka ohrani svoje pozicije, da stopi med narod in mu pove, za čem strela vsaka stranka in narod naj potem sodi sama, katera stranka je boljša. In šli smo med narod, razložili mu svoj program. A komaj smo šli med ljudstvo, zagnali so klerikalci krik, da ne delamo prav, da smo prekršili slogo, da smo prestopili svoj delokrog in da se ne držimo pogodbe. O vsem tem ste čitali tudi v „Domoljubu“. Klerikalci pa so se istočasno vrgli z vso silo na napredno belo Ljubljano, hoteli si jo osvojiti, ker vedo, da bi bili šele potem absolutni gospodarji naše dežele. Vedno nam očitajo nasprotniki, da se bojujemo proti

veri in duhovščini. S tem pa samo slepe ljudstvo. Tudi v naših vrstah so ljudje, ki živijo po malkih Izvečarja, da se celo nekatere duhovnike imamo in bi jih imeli še več, da bi jih tako ne preganjali in terorizirali. Mi spoštujemo duhovnike in govornik sam ima na pr. spoštovanje do župnika Šinkovca, ko opravlja svojo službo v cerkvi, toda ko župnik nastopi kot politični agitator in udriha čez nas naprednjake, ga seveda ne moremo smatrati kot duhovnika, ampak za navadnega političnega agitatorja. Ravnotako ima vsak spoštovanje pred sodnikom, ko sodi v imenu Njegovega veličanstva in pred razpelom. Tak sodnik je pravičen, ker se drži svojih postav. Drugače bi pa bilo, če bi tak sodnik, ko obleče svoj talar in pri sodbi reče, da obsodi enega, ker je liberal, ali pa zato, ker je klerikalec. Vsak bi moral reči, tak sodnik je strankarski, mu ne zaupam, tak ne sodi po postavi. Isto je z duhovniki. Mi zahtevamo, da se da ljudstvu prilika, da spozna načela obeh strank. Mi nismo proti onemu, ki čita „Slovenca“, „Domoljuba“ in druge klerikalne liste, a čita naj tudi naše liste. Sicer naj napravljajo klerikalci pred nami še tako visok zid, nikoli pa ne bodo napravili tako visokega, da bi mi ne mogli čez njega vreti med narod naša načela. Izmed vseh poslancev, katerih imajo klerikalci, je še najbolj pravičen g. dr. Krek, ki se je sam izrazil, da naša napredna stranka mora obstajati in če bi je ne bilo, bi jo morali šele napraviti. Mi to tudi vemo, ker je potrebno, da kontroliramo delovanje klerikalcev. Klerikalci povsod in vedno pripovedujejo, da morajo nas klerikalci pobiti. To je pač le dokaz njihove slabe vesti, dokaz, da za svoje stvari niso tako sigurni, kakor se delajo in da niso pravični. Veliko hrušča so klerikalci vzdignili v zadnjem času radi naše pogodbe z Nemci, ki datira že iz časa pred volilno reformo, ko nobena stranka ni imela v deželnem zboru absolutne večine. Vse njihovo kričanje in pisanje pa je umolknilo, ko smo jih javno pozvali, naj nam le povedo, s čim smo škodovali našemu slovenskemu narodu vspricho te pogodbe. Nam ne morejo v tem oziru dokazati najmanjše hibe. Naši klerikalci so vprizorili pravcato strahovlado. Kdor je klerikalec, dobi pri njih kruha in ne vprašajo ga, ali je tudi sposoben za službo, ki mu jo podeli. Naše ljudi pa ne sprejemo v nikako službo, pa najsi so se tako zmogli. Toda s tem nas tudi ne bodo ugonobili. Mi bomo njihovo delovanje natanko kontrolirali in se vedno zavzemali za to, da dobe podpore iz državnih in deželnih sredstev vsi, ki so za to potrebni, ne pa samo klerikalci. V svojih sredstvih za poklerikalenje Ljubljane niso naši nasprotniki nič kaj izbirčni, ker vedo, da bi potem tudi manjša mesta po deželi padla v njihovo oblast. Ko je hotela Kreditna banka v Ljubljani zidati svoje stavbo in je mestna občina bila pripravljena odstopiti staveni prostor za ceno po 70 K za kvadratni meter sveta, je deželni odbor to preprečil in s tem odškodoval mestno občino ljubljansko za 50 kron dnevnih dohodkov. Deželni odbor je svoje prepoved utemeljeval s tem, da je cena prenizka, pravi vzrok je to, ker so se bali, da bi njihovo podjetje „Union“ ne dobilo nevarnega konkurenta. Ko je naša vlada anektirala Bosno in Hercegovino, smo to z veseljem pozdravili, ker vemo, da so se s tem činom okrepili vsi Jugoslovani za osem milijonov prebivalcev. Vlada bo morala z nami Jugoslovani odslej bolj računati. A klerikalci so nas na Dunaju črnili in nas proglasili za veleizdajalce. S tem so le dosegli, da je naš presvetli cesar na predlog svoje vlade podaril za nemško gledališče v Ljubljani 20.000 K. Kar je g. dr. Ivan Tavčar na shodu v Novem mestu govoril o dr. Evgeni Lampetu, to podpisuje govornik z obema rokama. Kajti nihče drugi, kakor dr. Lampe je kriv, da vlada v naši deželi take razmere. Le-ta onemogoča dostojen boj obeh strank. Vemo, da bodo klerikalci tudi o našem shodu pisali in kričali, da ne dobite nobene podpore zato, ker ste prišli na shod. Rekli vam bodo, da se zato zahvalite Vasemu liberalnemu govorniku. A to naj vas ne plaši. Saj tudi v vojski vsaka krogla ne zadene. Najboljši odgovor jim daste še s tem, da se čvrsto oklepete našega novega društva in da pristopite vsi k „Naprednemu političnemu in gospodarskemu društvu za sedni okraj Škofja Loka“. Po tem izbornem govoru našega vrliga deželnega poslanca g. dr. Trillerja je zavladalo velikanško navdušenje med zborovalci in aplavdiranja ter „Živio“-klicev ni hotelo biti konec.

Predsednik otvori za tem debato. Najprvo se oglasi l. Zlatoper ter govori o starostnem zavarovanju. Pripovedoval je, kako so klerikalci lovili podpise od kmetov, hoteli jim naprčiti novo breme. Prosi g. poslanca za pojasnilo. Poslanec dr. Triller mu pojasni celo zadevo glede starostnega zavarovanja, katerega so zapretili kmetje, ki so bolj samostojnega mišljenja. Zlatoper je na to še pripomnil, da naj država, ki je poboljšala plače duhovnikom, poboljša tudi položaj kmetov in delavcev ter naj prevzame v svojo upravo rudokope in iz dobička plačuje prispevke za njihovo starostno zavarovanje. Kmetje in delavci itak ječe pod raznimi bremenmi in daljnih plačil ne morejo več zmagovati.

Preidši k 3. točki sporeda predlaga predsednik, da se v odbor „Naprednega političnega in gospodarskega društva“ izvolijo sledeti gospodji: Pred-

sednik Franc Dolenc iz Stare Loke, prvi podpredsednik Franc Kosmelj iz Zeleznikov, drugi podpredsednik Lovro Perko iz Poljan, tajnik Avgust Nadilo, blagajnik Slavko Flis, knjižničar Josip Smid, vsi iz Škofje Loke, odbornika V. A. Paleček iz Gorenje vasi in Josip Logonder iz Žabnice, namestniki Oton Guzelj in Ivan Šeber iz Škofje Loke, Anton Klemenčič iz Sela, Pavel Klobova iz Poljan in Karol Dolenc iz Zeleznikov, pregledniki računov Lev Lavrič, Konrad Pecher, Lovro Sušnik in namestniki Janko Klun, vsi iz Škofje Loke. Ta odbor se izvoli z vaklikom. Pri slučajnostih naznani predsednik, da bo novo društvo potrebovalo od svojih članov gmatne podpore, kajti vsako društvo ima izdatke in tako bo tudi naše. S prazno blagajno pa društvo ne more nič delati. Predlaga, da naj vsak član prispeva z letnimi 2 K, ki naj se za vsakega pol leta 1 K vnaprej plača. Zborovalci sprejmo ta predlog soglasno. Predsednik nadalje omenja, da si je društvo stavilo kot nalogo ventilirati gospodarska vprašanja v našem okraju: kakor cestna, gozdarska, živinorejska itd., kar občni zbor vzame na znanje.

Zborovalec g. Lavrič vpraša, kaj je z onimi 10 milijoni, za katere hočejo klerikalci obremeniti našo deželo. Dr. Triller odgovori, da bodo klerikalci sicer razpolagali s tem denarjem, ko ga dobe, pa da bodo napredni poslanci vršili strogo kontrolo nad tem, kam bodo vtaknili ta denar. Posebno skrb bodo obračali na to, ko se bo ta denar vporabljal za podpore. Saj klerikalci sami ne bodo plačevali obresti od tega dolga in tudi ne amortizacije. Klerikalci hočejo na umetni način napraviti razdor med kmeti in meščani, pa to se jim ne bo posrečilo. Saj vsakdo ve, da so tudi loški meščani hkratu kmetovalci, ker posedujejo kmetiška posestva in da velike razlike v potrebah med temi meščani in drugimi kmetovalci ni.

Načelnik kmetijske podružnice g. Franc Kosmelj omenja o ondotni drevesnici, ki ne zadostuje za vse potrebe. Premajhna je in ne morejo vzgojiti dovolj sadik. Ponudil se je g. Franc Hainrihar, da bo dal brezplačno svet za drevesnico in prosili so na ministrstvo pomoči. Toda ministrstvo je odreklo vsako podporo, češ, da svet, ki bi se naj uporabil za drevesnico, ni primeren. Nato je g. Hainrihar dal podružnici na razpolago kos svojega najlepšega travnika in ponovno so prosili pomoči na ministrstvo. A prošnja še dosedaj ni rešena. Naj bi nam torej g. poslanec o stvari pomagal in svetoval. Dr. Triller izjavi, da naj mu govornik pošlje prepise dotičnih prošenj, da iz njih podrobno razvidi ves položaj ter obljubi, da se bo zavzel za stvar. Sploh pa je v podobnih slučajih pripravljen vsakomur pomagati in svetovati in naj se slobodno vsakdo obrne nanj, četudi ni on poslanec tega okraja. Sicer so pa vsi poslanci narodno-napredne stranke na razpolago, in naj se vsak, ki kaj potrebuje, obrne do onega, v katerega ima največje zaupanje.

K besedi se oglasi g. Lovro Perko, nadučitelj v Poljanah, ki izvaja sledeče: Osnovali smo napredno društvo, napredek je pa mogoč le, če tudi duševno napredujemo. Predvsem nam je potreba izobrazbe. Klerikalci se strašno bahajo s svojimi izobraževalnimi društvi, vendar je njihovo izobraževalno delo zelo pomanjkljivo in puhlo. To smo že opazili večkrat, posebno pa nam s tem dokazuje še naslednji dogodek: Ko so pred kratkim imeli v Zireh klerikalci neko prireditve, peljali se se skozi Poljane neki uniformirani telovadci, ki jim pravijo „Orli“, da se udeležijo te veselice. Neka Marijina hčra pa jih je srečala in misleč, da so to „sokoli“, je vpila za njimi in otrokom velela, da naj jim kažejo fige. Torej taka izobrazba izhaja iz njihovih društev in to je bogme jako žalostno. Vemo, da so klerikalci sovražniki ljudskih šol, ker so nasprotniki vsake prave izobrazbe. Današnja šola pa tudi ne odgovarja kmečkim in obrtnim potrebam. Naloga novega društva bodi torej tudi ta, da naj vpliva na merodajne faktorje, da odstranijo obstoječe nedostatke in da se šola preustroji v duhu časa. Za uzor imejmo brate Čeha, ki na ljudskošolskem polju delajo v tem zmislu. Tudi temu govoru je sledile viharne odobravanje.

Poslanec dr. Triller je v svojem zaključnem govoru povdarjal, da je prvi predpogoj napredka izobrazba naroda.

Predsednik g. Nadilo nato zaključil shod in se zahvali vsem, ki so se udeležili shoda.

Godovi prihodnjega tedna:

11. Miroslava; 12. Mohor in Fortunat, Saviša, Jaroslava; 13. Evgenij, Draganj, Jekoslav, Radomila; 14. Bonaventura, Slobodin, Dragojila, Dobroslav; 15. Vladimir, Metod; 16. Cislav, Vratislava, Bogdan; 17. Aleš, Držislav.

Sejmi prih. teden na Gorenjskem:

12. v Kropi in Zg. Tuhinju.

II. zlet gorenjskih sokolskih društev se vrši dne 15. velikega srpana t. l. v Tržlolu.

Koncert v prid učit. konviktu v Kranju.

Svoj čas smo bili vajeni, da so se koncerti v prid učit. konviktu prirejali v Ljubljani s sodelovanjem vsega petju večjega učiteljsstva, češ, le na tak način zamore učiteljsvo pokazati, kaj zna. Zadnja leta pa se stvar izpremenila. Dolgo že nismo čuli o kakem takem velikem koncertu v Ljubljani. Znano nam je tudi, zakaj!

S tem večjim vspehom pa se prirejajo koncerti v posameznih šolskih okrajih in to zlasti tam, kjer se sicer nevaležnega dela poprime glasbeno izobražen učitelj in kjer mu poskočijo na pomoč še pevci-domačini.

G. Vilko Rus v Kranju je, rekel bi s popolno pravico, novi učitelj sedaj na Kranjskem, ki kot pevovodja nadkriljuje s svojo glasbeno izobrazbo in metodičnim poučevanjem svoje tovariše. V prvi vrsti je njemu pripisovati nedosežen uspeh koncerta, ki se je priredil v prid učit. konviktu v Kranju.

Vspored je obsegal vseskozi le glasbeno polnovredne točke. G. Rus se je v nasprotju z večino drugih pevovodij poprijel moderne glasbe, za kar mu gre še prav posebno priznanje.

Pevski zbor je zvenel pod njegovo roko kakor instrument, plemenit in uglašen natančno, kakor gosli umetnika. Čudil sem se temu in se čudim celo sedaj, po „Slavčevi“ 25 letnici.

V Kranju se je osnoval pred nedavnim časom mal orkester „Sloga“. Če je med seboj osebno tudi tako „složen“, kakor glede harmoničnega igranja, zasluži ime „Sloga“, tedaj mu želimo dolgo življenje in tako lepih uspehov, kakor jih je žel tu s svojo „Predigro k operi Rigoletto“. Komad je kaj težak, vendar nas je popolnoma njega produkcija zadovoljila. Spremljal je tudi zadnjo točko „Zbor kmetovalcev“ iz „Prodane neveste“, jako točno in z razumevanjem. Zlasti nam je pohvalno omeniti g. Sajovica kot steber orkestra. On je rahločuten in inteligenčen goslač. Pokazal je to tudi v dveh solo-točkah „Wieniawsky Legenda“, in za gosli umetno postavljenem „Krönungsmarschu“ iz „Propheta“. Obakrat je bila pri klavirju gospa Pirnatova. G. Sajovic obeta postati odlični umetnik. Želimo mu železne vstrajnosti in samozatajevanja, kajti ravno pot goslačev-umetnikov je posuta s trnjem.

Mešan zbor (okrog 60 pevk in pevcev) je začel s Foersterjevo „Ljubici“. Pela se je lepo, a žal s premalim navdušenjem in ognjem. Zdi se mi, da se je pevec držal tudi nekoliko „Lampenfieber“. Pa to nič ne stori. Zbor je to popravil v najpopolnejši meri z „Zaman pod oknom“.

Ker sem kot pisec tehle naglih vrst sam nekoliko interesiran pri tej točki, zato se mi pero ustavlja. Za svojo osebo izjavljam g. Rusu in pevcem najiskrenejšo zahvalo za skladbo. Pri- znavam jo šele sedaj, ko sem jo slišal; in poslušal sem jo, kakor poslušal ljubeč oče svojega otroka, s srečo in ponosom. Je-li to dosti kritike?

Mešan zbor je podal tudi odlomek iz „Prodane neveste“ s solom Marinke in Janka navdušeno in precizno. V gledališču bi si želeli takega zbora!

Ženski zbor je pel dvospev „Prstan“. A. Dvořák ni napisal mnogo tako lepih dvospevov, kot je ta. Zbor pevk je izvršil svojo nalogo izvrstno. Pri klavirju je bil g. skladatelj O. Dev. To je rečeno dovolj.

Soli gospe Pirnatove, namreč Ipavčeva: „Če na poljane rosa pade“ in Hatzerjev „Pastir“, zlasti zadnja, so zelo ugajale. Gospa Pirnatova nima sicer obširnega glasu, a je tem bolj simpatičen. Sosebno srednja lega (isto tudi takoj rečem o gospodu Mahkoti) seže v srce. Gospa Pirnatova si bo gotovo v drugič izbrala točke, s katerimi bo pokazala, da zna gotovo še več, kakor smo sedaj čuli.

Gospod Mahkota je bariton, ki razpolaga z obsežnim glasom, ki pa je tedaj najlepši, kadar mu gre brez težave iz grla in to je v nižji in srednji legi. Hvaležni smo mu za Sattnerjevega „Zaostalega ptiča“, ki zahteva dokaj pevske rutine in za Čajkovskega „Arija kneza Gremina“ iz opere „Evgenij Onegin“. Obe točki je g. Mahkota obvladal v obče zadovoljstvo mnogobrojnih poslušalcev. Videlo se je, da je on ljubljene ob- činstva mesta Kranja.

Omeniti moram še kot ogenj vroč in kot svinec tehten moški zbor Aljažev „Slovan na dan“. To je skladba, ki prešine človeka do mozga. Seveda se mora peti, kakor se je pela pri tem koncertu, s takim navdušenjem in s tako popolnostjo. Pogrešal sem skladatelja g. Aljaža. Stavim, da bi mu ne bilo žal, ko bi slišal to svojo skladbo iz ust teh pevcev. Ta pozavna Mahkotova, ti fortissimi! Kaj takega bi še rad čul! Klobuk raz glav!

Hiša je bila polna, upam, da je učiteljski konvikt tudi zadovoljen! In to je bil glavni smoter koncerta!

Cul sem, da se misli g. Rus odtegniti vsakemu glasbenemu javnemu delovanju. Rotim ga, naj to ne stori. To bi bil nedopustljiv smuten greh!

Vam pa, meščani mesta kranjskega, rečem, da takega moža, kakor je g. Rus, kot pevovodja ne pustite iz rok! Nosite ga na rokah, nosite ga! Malo jih je kakor on! Redko so sejani! Zato ga čuvajte in bodite mu hvaležni! Čujete? Hvaležni mu bodite!!!

Emil Adamič.

Z Bleda. Ob prihodu Čehov se je zbralo na kolodvoru ogromno občinstva, ki je željno pričakovalo doslece. Med zbranimi smo opazili župana in skoro polnozbrani občinski zastop. Ko je privozil vlak, so zadoneli krepki „živio“- in „nazdar“-klici v pozdrav. Gospodična je izročila krasen šopek načelniku čeških društev. — Tako je v zadnjem „Gorenjcu“ opisan lep sprejem, ki so ga priredili — ne mi Blejci — ampak Radovljčani mimo- vozečim se Čehom. Pri nas je bilo ob prihodu 200 slovanskih gostov, ki so prisli v četrtek 1. julija iz Trsta, da si ogledajo Bled in Vintgar, ravno nasprotno. Celi 4. reci: štirje Blejci so prisli na kolodvor k sprejemu in eden izmed njih je pozdravil goste, na- kar sta eden Hrvat in eden Čeh odzdravila. Ni bilo ne župana, ne občinskega odbora, ne občinstva zraven, ne gospodične, ki bi podarila šopek, niti ni bilo slišati „živio“-klicev. Blejce je bilo nekoliko sram, da so v tako sramotno majhnem številu navzoči, gostom pa se je tudi poznalo, da so več pričakovali od blejskega občinstva. Ako bi ne vibrali tri slovenske zastave — dve na hotelih, kjer so obedovali, in ena na privatni vili, bi na zunanje ne bilo prav nič poznati kakega navdušenja za svoje slovanske brate in goste, ki so prisli ogledat si kraj in ki lahko naredijo veliko brezplačne re- klame za nas. Gostje so se peljali po jezeru in okoli njega, so obedovali v hotelih „Triglav“ in „Evropa“, potem šli v Vintgar in prisli večerjat nazaj, kjer so ostali ob navdušenih govorih in lepem petju do polnoči, potem jih je brzovlak odpeljal. Bili so jako zadovoljni z vremenom, z jezerom, z Vintgarjem, z jedjo in pijačo, sploh z vso postrežbo, a s sprejemom od Blejcev pa prav nič. V po- mislek: Sprejemajmo še nadalje slovesno Angleže, Nemce in druge, slovanske goste posebno Čeha, ki še danes obilno hodijo na Bled, pa prezirajmo, potem se nam lahko zgodi, da ne bomo imeli ne- teh, ne onih. Imeli bomo vsled takega prezirljivega postopanja dvomljivo čast, da bomo lahko sami stanovali v svojih vilah, katerih pač nismo zidali zase, ampak za svoje goste-letovčarje. Ako bo ob- takem brezbržnim ravnanju Bled prej nazadoval, kakor napredoval, kdo bo tega kriv?

Gospodarski del.

„Podkovska šola“. Letni tečaj na podkovski soli se ravnokar prične, vendar je še čas vstopiti. Ker je še več mest na tej soli prostih in tudi še več stipendij po 100—120 K oddati, opozarjajo se mladi kovaški pomočniki, kateri se nimajo izkušnje v podkovstvu, da se za ta tečaj takoj zglase ter prošnje vložijo na vodstvo podkovske šole v Ljubljani.

Tedenski sejem v Kranju dne 5. julija 1909. Prignalo se je — konj, 148 glav domače goveje živine, 34 glav bosanske goveje živine, 11 domačih telet, — hrvaških telet, 236 domačih prašičev, — hrvaških prašičev, — domačih ovac, — hrvaških ovac, — koz, — buš in — bosanskih volov. — Pitani voli 100 kg 64—68 K, na polo- vico 100 kg 58—60 K, za pitanje 100 kg 52—54 K, kumerni 100 kg 36—40 K. Pšenica K 15.50, proso K 7.75, rž K 10.—, oves K 9.—, ajda K 9.—, repno seme K 60.—, fižol ribničan K —, mandalon K —, koks —, krompir K — za 50 kg, seme dom. detelje — vin.

Vabilo na naročbo.

Z zadnjo številko smo stopili v drugo polletje X. letnika svojega lista. Komur je potekla četrtletna ali polletna naročnina, naj se pod- viza poslati novo, da bo redno dobival list. Vsak ima označeno na ovitku, kdaj je zapadla naroč- nina.

Ob tej priliki prosimo in poziv- ljamo svoje prijatelje, da delujejo za osestransko razširjanje našega lista ter mu izkušajo pridobiti čim več novih naročnikov. Če je kdaj potreben napreden in odkrit list, je gotovo v današnjem času. Za- tegadelj bi ne smel „GORENJEČ“ manjkati v nobeni gorenjski hiši.

Somišljeniki! Na delo — podpirajte in razširjajte „Gorenjca“!

Uredništvo in upravištvo.

V Kranju, dne 10. julija 1909.

Državni zbor bo najbrž odgođen, ker „Slo- vanska Enota“ noče umakniti svojih predlogov. **Goriški deželni zbor** je, kakor poročajo tržaški listi, razpuščen. Deželni odbor je dobil dne 7. t. m. dopis vlade, ki naznanja razpust.

Volilna obveznost nosi na Nižjem Avstrij- skem denar. Znano je, da je tam za deželni, vsled tega pa tudi za državni zbor volilna pravica zdru- žena z volilno dolžnostjo. Vendar se pa pri zad-

njih deželnozbornskih volitvah okrog 20.000 volil- cev in dalo spraviti na voliče. Zdaj so se jim predpisale globe od 1 do 5 kron. Vplačanih je baje že okrog 10.000 kron.

Ruski car je pač vse priljubljen vladar. Za proslavo bitke s Švedi se je odpeljal v Poltavo. A za njegovo potovanje so bile izvršene skrajne varnostne naredbe. Odpeljale so se trije vlaki, ne da bi se vedelo, v katerem je car. Celo progo je zastražilo vojaštvo s hrbti proti železniski progi in z napetimi puškami. Na nogah je bilo 30.000 vojakov.

Novičar.

Jutrišnjim izletnikom v Radovljico! Posebni vlak k slavnosti razvija prapora Sokola v Ra- dovljici dne 11. t. m. odhaja iz Ljubljane ob 10.25 uri južni kolodvor in se ustavi na postajah: Šiška, Vižmarje in Škofja Loka ter dospe v Radovljico ob 11.49 uri. Ta vlak se v Kranju ne ustavi, ker imajo Kranjci itak vlak ob 10.9, opoldne ob 12.30 ter popoldne ob 4.30 uri na razpolago. Iz Ra- dovljice se odpelje posebni vlak ob 11.53 pred polnočjo in se ustavi na vsch postajah razen Sv. Jošta. V Ljubljano pride ob 1.09 uri popoldni. Pričakovati je velikanske udeležbe, zlasti ker kaže za jutri ugodno vreme. Radovljica kaj takega še ni videla. Zatorej jutri kdor moreš, pohiti tja! Na zdar!

Okrajni glavar kranjski, deželnovladni svetnik g. Alfonz Pirc je umrl dne 7. t. m. o polnoči v starosti 49 let. Pokojnik je bil rojen v St. Marjeti pri Laskem trgu na Štajerskem, dovršil je gimnazijo v Ljubljani in vseučilišče na Dunaju ter se pozneje posvetil juridičnim studijem. Doprivši visoke šole je stopil k politični službi in služil kot koncipist, oziroma komisar in višji komisar v Logatcu, Ko- čevju, Krškem in Ljubljani. Na to je bil imenovan vodjem okrajnega glavarstva v Kranju, kjer je kmalu avanziral za okrajnega glavarja in bil lanske leto imenovan deželnovladnim svetnikom. Svojčas je uspešno poizkušal tudi na literarnem polju in bil najzvestejši sodruknik „Ljubljanskega Zvona“. Pokojnik je bil zelo vester uradnik, nasproti strankam zelo pravičen in prizanesljiv. Bil je tudi vedno zvest narodnjak. — Njegov pogreb se je včeraj udeležilo nebroj tukajšnjega občinstva in korporativno Narodna Citalnica v Kranju z zastavo, veteransko društvo in gasilno društvo ter mnogo veljakov iz kranjskega okraja. Čitalniški pevski zbor, pomnožen z nekaterimi učitelji iz okraja, mu je zapel pred hišo in ob odprtem grobu ginljivo žalostinko. Pokojni Pirc je bil častni tržan trga Ze- lezniki in častni član veteranskega društva v Kranju. Blag mu bodi spomin!

Tisti, kdor pravi, da „Gorenjec“ dela re- klamo za „Orlo“, je navadno obrekovalec ali pa tumpast tepec, ki sliši rasti travo. Kdor je pre- čital zadnje novice iz Radovljice, kjer naš do- pisnik, o katerem ne moremo dvomiti, da bi ne bil verodostojen in tudi ni kak „sumljiv“ človek, kakor se izraža torkov „Narod“, popisuje delo- vanje radovljiškega „Orla“, smatral je, kakor tudi mi in drugi pošteni ljudje, ki so čitali ta članek, da je vzeti „Orlovo“ delovanje kot humoristično, zlasti kar se pripoveduje, da so se poklonile „go- spodične“ N. N., ki so se — otroci. Potrebno je bilo omeniti „Orla“, kar je prav pred 14 dnevi doživel v Radovljici pravcati flasko. Ljudje so zbi- jali kar najraznovrstnejše šale, katerih pa vseh ni- smo hoteli natisniti. Ravnotako je naš dopisnik v istih radovljiških novicah poročal o birni in o sv. obhajilu, katera bi se imela vsiti ravno na dan sokolske slavnosti. Notica o obhajilu je pomagala v toliko, da je kaplan prestavil prvo obhajilo na drug dan. — Vsega tega bistroumni urednik „Na- rodov“ ni kapiral, zaraditega je ustrelil kapital- nega kozla, kakršnih pri njem več najdemo. Sicer pa pravimo še enkrat: Vsak pometaj pred svojim pragom!

Sokolev po 1. let v Šenčur. Telovadno društvo Sokol v Kranju je priredilo v 27. m. m. peš- izlet z javno telovadbo članstva in naraščaja v Šenčurju. Izlet je vsekozi izborni vspeh. Ob 3. uri prikorakalo je v prijazni Šenčur ob zvokih kama- niške godbe 32 čih Sokolev, za njimi pa nada naše boljše hodočnosti, sokolski naraščaj po številu 20, v svojih slikovitih krojih. Kmalu na to pa se je pripeljalo 15 bratov v kroju iz Kamnika. Prisrčen bratski pozdrav med Sokoli pričal je o tesni zvezi, ki jih spoji. Ob 4. uri je klicala trobka načelni- kova telovadec in naraščaj k nastopu in precej na to je že nastopal naraščaj ob zvokih sokolske ko- račnice strumno in neustrašeno. Izvedel je točno štiri proste vaje in konca ni bilo pohvale in plo- skanja. Preprosto ljudstvo, katoro je tu prvič vi- delo naraščaj, se ni moglo načuditi, da ti „mali“ to zmorejo. Na to je nastopilo članstvo s 4 pr- vimi prostimi vajami za Celje in reči moramo, da so se izvajale, kljub temu, da so sestavljene bolj za parket, kakor za mehke travnike, še pre- cej dobro, le nekaterim članom bi bilo priporočati več pazljivosti na vaje in manj na občinstvo. Po prostih vajah je bil nastop na orodju. Nastopila je I. vrsta Sokola iz Škofje Loke s preskoki čez kozo in na drogu in 3 vrste Sokola iz Kranja: I. na drogu in konju na sir, II. s preskoki čez mizo in na bradlji, III. na bradlji in s preskoki čez kozo. Burno ploskanje in živahni klici odobra-

vauja so pričali, da je ta točka izborna, posebno merodajne pa so bile opazke preprostih kmetov: »To je pa vse kaj drugega kot zadnjič« in pa »Sokoli pa več znajo kot ta farovski«. Bilo je še mnogo drugih opazk, katere bi izzvale gotovo častni-karsko polemiko, ker se pa ne spuščamo v njo z nenaravnimi pojavi, jih rajši ne objavimo. Vse tri nastope je vodil z naravno spretnostjo načelnik Sokola iz Kranja, brat Fran Azman. Pohvalili bi lahko posamezne telovadce, kateri so z vrhunškimi vajami naravnost očarali občinstvo, toda ne zdi se nam sokolsko, hvaliti moramo le izboren celokupen nastop in to lahko storimo z mirno vestjo. Enotno izvedene proste vaje in pa sigurnost in eleganca pri vajah na orodju pričajo, da se goji v naših društvi res prava in resna sokolska šola. Po telovadbi se je razvila na vrtu gostilne go-spoda Jožefa Goloba neprisliljena prosta zabava in prehitro je minul čas med neumornim sviranjem kamniške godbe in popevanjem narodnih pesmi. Ob 7. uri smo se poslovili prav pristrčno od bratov iz Kamnika, ob 7¹/₄ uri pa so odkorakali naši Sokoli proti domu. Sokolu iz Kranja pa le čestitamo na tako dobro uspelem izletu. Nazdar!

«Slovencu» pod nos. Četudi «Slovenskemu Narodu» ne moremo biti hvaležni za njegovo reklamo, glede «Slovenca» se to na vsak način spodobi. To pa že tudi zato, ker nam je naše vprašanje »Kakšen Slovenec je klerikalni Slovenec« tako točno — klerikalno odgovoril. Pravzaprav pa nam ni odgovoril, ampak ne vemo, zakaj na naslov »nekega «žurnalista». Temu »možakarju« je glede našega vprašanja, zakaj »Slovenec« molči o slovenski umetniški razstavi, povedal, kar mu gre. Pravi namreč, da »Boltatov Pepe«, o katerem smo mislili, da je razstavil svoje »umotvore«, pa da ker so bili odklonjeni, se je s tem tudi »Slovenec« čutil žalje-nega, sploh ni slikar in ni v nobeni zvezi z umetniško rastavo. In dalje, da je »Slovenec« zgolj iz sočutja do slovenskih umetnikov molčal o kritiki — objektivni in strokovnjski seveda, ki mu je došla o delih naših slovenskih umetnikov. In nato mu pa uide kosček resnice, pa malo po svoje udari po umetnikih in njihovi pristranosti. S tem je prvo naše vprašanje sijajno rešil. V hudi stiski pa je bil, kaj naj odgovori na naše drugo vprašanje, zakaj se »Ljubljana« ni udeležila »Slavčeve« 25 letnice, oziroma zakaj je »Slovenec« naravnost bojkotiral to društvo. K sreči si je domislil na »Narodov« napad na »Gorenjca« in to je bila za »Slovenca« vrv, za katero se je — obesil. Za slovo nam je povedal, da na ostalo klobasa-renje »Gorenjčevega« dopisnika res ni vredno odgovarjati, češ, da ga že liberalci nimajo več za resnega, kar je »Narod« slovesno izjavil. Ker pa ima očitno slabo vest, da zna, ali od »Go-renjca« samega, ali kar zna biti za »Slovenca« še bolj nerodno, od nekega »žurnalista« dobiti od-govor kakor zasluži vsaka debela laž, nas kar ta-ko le zapusti: »V bodoče homo pustili, da se »Gorenjec« sam s seboj krega«. Tako je! — Ne »Slovencu« na čast, ampak ker čast po njem do »skrajnosti žaljenih slovenskih umetnikov in pa resnica tako zahteva, prihranimo to delikatno za-devo do prihodnje izdaje. Le glede Boltatovega Pepeta že danes izjavljamo: Res je, da Boltatov Pepe ni slikati, ampak da je g. Magolič faktor Hribarjeve tiskarne razstavil 7 ali 8 slik, da so se mogle od teh le dve obdržati za razstavo ugodne, Res je, da se je g. Magolič s tem čutil užaljenega, poslal še po tisti dve sliki in res je, da je njegov prijatelj neki »žurnalista« pri »Slovencu« ukrenil, da »Slovenec« izključno le zato bojkotira slovensko umetniško razstavo. Sicer pa, ne da bi delali reklamo za »Dom in Svet«, opozarjamo na kritike o tej razstavi in pa na laskavo hvalo »Slovenca« samega, še predno so bile slike g. Magoliča odklonjene.

Okrajna učiteljska konferenca za kranjski šolski okraj se je vršila dne 7. t. m. v Škofji Loki. Podrobno poročilo priobčimo v prihodnji številki. — Za radovljjski šolski okraj se vrši danes na Bledu. Upamo, da nam kdo od tam pošlje po-ročilo.

Velika planinska veselica kranjske po-družnice »Slov. planinskega društva« na korist gradbi Prešernove koče na Stolu dne 4. julija 1909. Ko smo preteklo soboto postajali po kranjski »Zvezdi«, kjer so po-zrtvovalne gospe in gospodične kranjskega mesta kitile različne šotore in vse potrebno pripravljale za planinsko veselico, tedaj je marsikdo z bojaz-nije obračal svoj pogled proti nebu, katero je Ju-piter Pluvius popolnoma zatrl z oblaki. Tam gori v zračnih višavah se je bil silen boj. Manevrirala sta tu z vsemi možnimi sredstvi dva neizprosna sovražnika — sever in jug. Kako so se podili težki oblaki! Pridrveli so se od juga, toda po kratkem boju jih je zapelil tja za loske hribe mrzli sever. Toda zopet se je stemnilo za sv. Joštom in nove čete oblakov so se zaganjale v Karavanke. Res, slabo je kazalo za prihodnji dan. Razni vremenski proroči in posebno oni, ki se spoznajo na baro-meter, so nam dajali še upanje in res proti ve-čer se je odprlo okence v gorenjakem kotu in gorenjaka Mina je napovedovala najlepše vreme. Prav v odločilnem trenutku je zbral sever zadnje svoje rezerve tam za Stolum in je z njimi za-podil v beg po kratkem, a hudem boju svojega

južnega nasprotnika. In tako je uspela nameravana planinska veselica pri najlepšem vremenu prav dobro. Po tretji uri se je začela polniti »Zvezda«, ki je bila za ta dan kaj primerno urejena. Sre-dišče veseličnega življenja, nekaj posebnega in no-vega je bila Prešernova koča na Stolu, stala je v sredi »Zvezde«. Proti majhni vstopnici se je spe-hani turist tu lahko spočil in dobil v obilici vsega, kar sicer le z največjim planinskim komfortom opremljena planinska koča turistu more nuditi. Imena posetnikov se bleste v planinski knjigi, ki je ležala gostom v koči na razpolago. V koči se je razprodajala tudi slavnostna knjižica »Po de-setih letih«, katero je podružnica izdala ob svoji desetletnici. To vam je bilo vrvenja in drvenja tu notri do ranega jutra! Pa kako tudi ne, vsaj so oskrbovale kočo in stregle turistom hrčke in ži-vahne planinke: gospa Anica Pirnatova in gospi-ce Melanija Fajdigova, Tončka Jakličeva, Ida Mal'yjeva in Marta Šavnikova. Okoli Prešernove koče so bili razvrščeni v krogu ostali šotori, ki so nudili še tako razvajanemu planincu vsega v razkošju in obilju. Pivo (Budejeviško, Mayrjevo in mengiško) so točile s priznano spretnostjo gospe Anica Zu-panova, Antonija Kalanova in Leopoldina Krenner-jeva ter gospi-ce Anica Fockova in Ivanka Jegličeva. Vinopivcem so postregle z izborno Joštarjevo, Ma-yrjevo in Franckovo kapljico gospe Nika Bučarjeva in Tinica Komatarjeva ter gospi-ce Mici in Vilma Golobova, Netka Jágrova, Katica Krčeva in Fanci Pollakova.

Konec prih. Iz Železnikov se nam piše: Nekdo se izpod-tika v zadnjem »Domoljubu« nad tukajšnjim po-licijskim redom, vsled česar se čutimo dolžnega, objaviti, da ima naše orožniško vodstvo itak preveč posla z nekake posebne vrste ptiči, ki so nad-zorstva veliko bolj potrebni kakor pa pošteni go-stilničarji. Nekemu »Srdeju« se je že enkrat oči-talo v »Slovencu«, da lovi ptiče in res se mu je nedavno od tega posrečilo vjeti velikega ptiča, ki tudi sliši na ime »Orel«, ko je bil ravno na delu zoper sedmo božjo zapoved. Toraj res težavno,

ako bi takih orlov ne bilo, potem bi orožništvo tudi več časa imelo za drugo nadzorstvo. Ako pa »Domoljubov« dopisnik želi še kaj več zve-deti od teh ptičev, smo mu na razpolago.

Rateška šolska mladina je letos izletela pod vodstvom učiteljstva skozi Vintgar na Bled. Z do-voljenjem g. oskrbnika so si tu ogledali blejski grad in njegove znamenitosti. Od grajskega kopa-lišča so se odpeljali na otok pa na Mlino na vrt gosp. Hribarja, kjer so bilo ceno in prav dobro po-goščeni. Vrnili so se okoli jezera na postajo Bled. Med veselimi petjem so dospeli zvečer v domačo vas. Deklice so bile v slikoviti rateški nosi. Več blagih dobrotnikov je priskočilo izletnikom s pod-porami na pomoč. Tako je prav!

V Škofji Loki je umrla po kratki bolezni po-sestnica Krevsovega posestva in mlina gospa Ma-rija Kalan.

Zahvala.

Orkester »Sloga« v Kranju se tem potom najpri-srčnejše zahvaljuje gospej Anici Pirnatovi, profesorjevi soprog v Kranju, za podarjenih 10 K, ki jih je prejela kot določilo za uglašenje klavirja povodom zadnjega koncerta za »Učiteljski konvikt«.

Listnica uredništva.

Več gradiva smo morali radi pomanjkanja prostora od-ložiti za prihodnjic. Prosimo vse cenjene gg. dopisnike bla-gohotnega potrpljenja, zlasti iz Ljubljane, St. Vida, Rateč i. t. d.

Iščem

priletnega delavca

ki bi imel nadzorstvo in oskrb večjega gozdnega posestva ne Dolenjskem. — Plača po dogovoru.

Zglasiti se je pri

181

Rudolfu Kokalju v Kranju.

Potrtega srca naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem ža-lostno vest, da je Vsemogočni poklical našega ljubljeneega soproga, oziroma očeta, sina, brata, zeta in svaka, gospoda

Alfonza Pirca

c. kr. dež. vladnega svetnika in vodja okrajnega glavarstva v Kranju, častnega občana trga Železniki in častnega člana veteranskega društva v Kranju i. t. d. i. t. d.

po dolgi mučni bolezni, previdenega s sv. zakramenti za umirajoče, v 49. letu njegove starosti, danes ponoči v boljše življenje.

Pogreb predragega rajnika boče v petek, dne 9. julija ob 5. uri po-poldne iz hiše žalosti na tukajšnje pokopališče.

Sv. maše zadušniče se bodo brale v tukajšnji župni cerkvi.

V KRANJU, dne 7. julija 1909.

Fani Pirc

mati.

Emanuel in dr. Maks Pirc

brata.

Minka Pirc roj. Levičnik

soproga.

Vladimir, Alfonz, Nadina

otroci.

Emilija Pirc

sestra.

185

Zahvala.

Za toliko srčnih dokazov iskrenega sočutja, ki so se nam izkazovali med boleznijo in povodom nenadomestne izgube našega nad vse ljubljeneega soproga, oziroma očeta, sina, brata, zeta in svaka, gospoda

Alfonza Pirca

c. kr. dež. vladnega svetnika in vodja okrajnega glavarstva v Kranju, častnega občana trga Železniki in častnega člana veteranskega društva v Kranju i. t. d. i. t. d.

kakor tudi za premnogobrojno časteče spremstvo blagega pokojnika k več-nemu počitku ter za podarjene prekrasne vence, izrekamo tem potom vsem sorodnikom, prijateljem, znancem in slavnim društvom ter vsem udeležnikom sploh presrčno zahvalo.

V KRANJU, dne 9. julija 1909.

Žalujoči ostali.

Noyice iz selške doline.

— Kakor ne more živeti riba brez vode, tako ne «Domoljubov» dopisnik brez laži. V zadnjem «Domoljubu» pravi, da je vložila kmečka stranka ugovor zoper občinske volitve pet dni prepozno, v resnici pa se je vložil ugovor le 12 ur prepozno, ker smo mislili, da se šteje čas pritožbe od dne, ko se je volitev končala in ne od dne, ko se je pričela.

— O «Čuki» v Železnikih ali «Orlih», kakor se sami blagovolijo imenovati, pravi dopisnik, da so 13. junija prvič javno nastopili. Kdo bi morebiti pričakoval, da so napravili javno telovadbo ali kaj podobnega. No, dopisnik nas ne pusti v dvomu, ampak pove, da sta dva ministrala, drugi so bili pa pri maši sredi cerkve. Kajne, to je novica! Bog nas varuj, da bi kaj rekli, če katoliški telovadci ministrirajo, a tako važna stvar vendarle ni, da bi morala v časnik. Nazadnje bo kak tujec, ki ne pozna razmer, še mislil, da Železnikarji več ne hodijo v cerkev, in da so šele «Čuki» pripravili to v modo. Seveda v sili hudiče muhe žre, in «Domoljubov» dopisnik pač ni vedel drugega povedati o svoji gardi. Ali kaj zanimivejšega bi se bilo pač dobilo, n. pr. nastop «Čukov» pod oknom Z. P.

— Mesar Popč pa res leži klerikalcem v želodcu. Kot grozno novost priobčujemo, da je tudi on podpisan med odborom «Sokola», ki je župniku poslal izjavo radi njegovih vednih žalitev. Ali mar mislite, da morajo biti vsi cerkveni ključarji kimovci in neznačajneži? Ključarji niso zato, da bi pomagali župnikom stiskati ljudi, ampak zato, da nadzorujejo, kako župnik gospodari s farnim premoženjem, in da zagovarjajo pri tem ljudske koristi.

— Za razširjanje „Gorenjca“ si v naši dolini posebno prizadeva dražgoški župnik. V nedeljo ga je celo na prižnici bral. Hvala mu za njegovo naklonjenost! Seveda ga je po svoje razlagal in, kot vedno, poudarjal, da on dela samo za božjo čast. Sam Bog ve, ali je v pondeljek tudi samo za božjo čast pustil mašo in šolo ter šel na občni zbor kmetijske družbe v Ljubljano na uro gledat ali po „Domoljubovo“ — po dolg nos.

— Selčanje smo bili v pondeljek zelo radovedni, kako je izpadel občni zbor kmetijske družbe. Ko pa so se pripeljali skozi vas dražgoški župnik, Prevc in Fričar in smo videli njih žalostne obraze, smo precej vedeli, kako se je izšlo.

— V Železnikih je umrl g. Josip Boncelj, bivši trgovec in gostilničar. Bil je miren, pa vedno napreden mož, ki si je s pridnostjo in varčnostjo pridobil lepo premoženje. Njegov pogreb je bil kljub slabemu vremenu prav lep. Udeležila sta se ga tudi požarna bramba in „Sokol“ v kroju. N. v m. p.!

Pismo iz Ljubljane.

8. julija.

Gospod urednik! Ta teden je vseskozi buren teden. Začelo se je kar s pondeljkom — nesrečen dan za naše klerikalce. Takega poraza se niso doziveli, kar stoji v zvezi z njih vrednimi pajdasi — nemčurji. Nameravali so skupno naskočiti c. kr. kmetijsko družbo. Pa jako nerodno! Proti smislu statutov, ki določajo, da se ima občni zbor stiri najst dni razglasiti preje, se je v tem slučaju šele 30. junija razpisal občni zbor za 5. julija. V nekem lističu so celo nalašč farbali javnost ter datirali sestanek občnega zbora na 5. junija. «Tiskovna pomota» seveda! No in potem so iznašli še neko drugo vražje sredstvo. Navadno so se ti občni zbori vršili v četrtek, t. j. na dan, ki tudi učiteljem po deželi omogoči zborovanje. Da se pa to onemogoči, so sklicali občni zbor na pondeljek, ko so učitelji službeno zadržani. Človek bi mislil, da je taka očividna lopovščina v današnjem času nemogoča, a lepo Vas prosim, kaj pa je klerikalcem danes že nemogočega več. Vendar to pot so napravili račun brez — krčmarja. Dr. Žerjav se je takrat pokazal, da hoče postati spreten vodja narodno-napredne stranke. Klerikalci pa so občutili, da stranka še ni mrtva, kakor so jo že zdavnaj proglasili. Obstrukcija proti klerikalcem je onemogočila vršitev občnega zbora. Kakor pobiti cučki so se klerikalci stisnili v kot in poslali po — policijo, zakaj, tega sami ne vedo. Če smena verjeti vestem, krožečim o tem občnem zboru po Ljubljani, je pričakovati dalekosežnih posledic iz tega zborovanja. Zato Vam resno svetujem, poučite gorenjske kmetovalce, odprite jim oči, da se ne vjamejo v mreže klerikalcev. Zakaj ti bodo sedaj napeli vse svoje sile, da si pridobe večino nad slovenskim kmetom.

Komaj se je ta vrisč poleg, zavrelo je v uredništvi obeh naših dnevnikov proti — «Gorenjcu». Ali take blamaže še nista kmalu doživela oba lista, kakor sta si jo nakopala s smešnimi napadi na «Gorenjca». Glede «Naroda» se toliko ne čudim. Če sede v uredništvu naprednega lista ljudje različnega političnega prepričanja, potem ni čudo, da vsak vleče na svojo. In če «Narod» ravno tisti dan, ko očita «Gorenjcu» dvomljivi kurz, sam izpremeni svoj dosedanji kurz ter postane kar čez noč tako patriotičen, da ga niti njegovi somišljeniki v Ljubljani ne razumejo, smemo biti uverjeni, da «Gorenjec» plóve nemoteno od Ljubljane svoj samostojni kurz po Gorenjskem.

To pot pa je tudi sicer prekanjenega «Slovenca» zapustila — premišljenost. Glede umetniške razstave se sklicuje na to, da noče s «strogo strokovnjsko» kritiko žaliti slovenskih umetnikov. To se pravi po domače: slovenska razstava je tako za nič, da je bolje, če o njej nič ne poročamo. Kako kratko pamet ima tudi «Slovenec»! Vsaj je ravno on bil prvi, ki je še pred oficijelno otvoritvijo na vse pretege hvalil — razstavo. In klerikalni «Dom in Svet» je šele te dni v priznanje mu — prinesel prav objektivno pohvalno oceno o naših slovenskih umetnikih. No, ali o tem bomo še posebej izpregovorili. Tu bodi le še omenjeno, kako konsekventen je «Slovenec» o «Gorenjčevemu» «klobasarenju». Ko smo zadnjič omenili žalostno stanje mestnega gospodarstva, je «Slovenec» z veliko slastjo pograbil kar ves članek ter ga dobesedno ponatisnil. Seveda to je bilo nekaj za njega kalne namene. Ko pa ga je «Gorenjec» teden pozneje vprašal, zakaj je molčal o «Slavčevem» slavu, tedaj se paglavec potuhne, pa pravi, da se na tako «klobasarenje» sploh ne ozira in da odslej «Gorenjca» pusti kar pri miru. Dobro! «Slovenca» primemo takoj za besedo.

Na Bleiweisovi cesti so bili te dni v hudih skrbeh. Za «Slavčev» slavnost so pozvali nebroj orožnikov z dežele — zastoj. Da se opravičijo, so orožnike pridržali do tega torka v Ljubljani, torej še teden dni potem, ko so že vsi slovenski gosti odšli, katerim na čast so svetili orožniški bajonetje. V sredo zvečer pa je nemška družal v Kočevju popolnoma razbila slovensko trgovino. In kaj so ukrenili na Bleiweisovi cesti? Namesto da bi bili poslali orožnike dol v Kočevje, so jih zopet poklicali nazaj v Ljubljano, pustili zastražiti vse — nemške hiše. Pripravljeno je bilo tudi vojaštvo. Res, čedne razmere!

Ne dosti obeh oboroženih sil, so vpregli tudi mestno policijo v posebno stražniško službo. O policiji smo izvedeli zopet čedne stvari. Stražniki delajo 24 ur službe, 24 ur nato so prosti. A v tem prostem času jih porabijo za posebne službe, kakor je 6. včasih tudi celih 24 ur, tako da ubogi stražnik včasih sploh ne pride iz službe. Za to posebno službo so bili prej tudi posebej honorirani. A odkar nemški svetnik Lavter kraljuje na policiji, je Lavtar odpravil ta honorar, zato pa, če le more, poostri posebne službe v prostem času. In za tako početje tujca-Nemca se mestni magistrat prav nič ne briga? To bi rad zvedel: Crnogledec.

Umetnost in književnost

Umetniško dovršeno plaketo pesnika Prešerna je izvršil mlad slovenski umetnik, naš gorenjski rojak, g. Anton Sever na Dunaju. Vsi profesorji na dunajski akademiji brez izjeme so priznali veliko umetniško vrednost tega prvenca našega umetnika; za original se je hitro pobrigal deželni muzej kranjski ter ga odkupil za K 300 —; eksekutiva narodno-radikalnega dijaštva pa je dala narediti srebrne in bakrene odtiske v kronski velikosti, ki se tudi lahko rabijo kot brože ali kravatte igle. In se naročujejo ali proti povzetju ali pa franco, ako se povrnitev lastnih stroškov naprej pošlje in sicer srebrni za K 3—, bakreni K 1.50 ter poštnina 40 v. Naslov: Slovenija, Dunaj VIII, Breitenfelderg. 20., po 10. juliju pa pri Prosveti v Ljubljani, Narodni Dom.

Iznajdba nove surovine za papir. Za časniški in drug papir se porabi ogromne množine lesa, tako da se boje, da bi v doglednem času zmanjkalo te snovi za napravo papirja. Zato se že dolgo bavijo strokovnjaki s poizkušnjami, da bi odkrili kako drugo surovino za papir. Sedaj poročajo, da se je je kemiku Th. J. Hutschinsonu v Manchesteru po dolgoletnem trudu posrečilo iz iztisnjene sladkornega trsa napraviti izvrstno papirno tvarino. Iznajditelj je proračunal, da se vsako leto v južnih ameriških državah in zapadni Indiji pridela okolo šest milijonov ton sladkornega trsa, ki iztisnjen, t. j. izrabljen, znaša še štiri milijone ton. Iz te količine se bo dala pokriti ravno polovica potrebščine na papirju, ki ga vsako leto porabi civilizirani svet. Ker se preje iztisnjeni trs ni izrabljal, bo cena zanj nizka in se papir ne podraži.

Odbor slov. akad. društva «Slovenija» na Dunaju se je konstituiral takole: Predsednik: filozof Sovre; podpredsednik: pravnik Brezigar; tajnik: filozof Debeljak; blagajnik: filozof Vrhovnik; knjižničar: pravnik Sajovic; arhivar: pravnik Maraž; gospodar: pravnik Kobe; namestnika: fil. Perić in Stor; pregledniki: Bradač, Küssel, Zalokar, med.

Važna razsodba o vozni listih na železnica. Stavbenik Fr. Brázda je zahteval na postaji v Šumperku vozni listek. Ker mu je uradnik hotel dati nemški listek, ga Brázda ni sprejel ter je potoval brez listka. Državna železnica je Brázdo tožila na plačilo listka in globe pri sodišču v Ustju nad Orlico. Tožba je bila pa odbita in železnica obsojena povrniti stroške. Stavbenik Brázda je pa dolžan plačati navadni potni listek, ker je potoval brez listka. Pri razpravi je bilo konstatirano, da ima železnica v svoji službi ljudi, ki ne znajo češko. Nadalje, da obstoji naredba, glasovi katere morajo biti na Češkem, Moravskem in v Šleziji vse tiskovine nemško-češke ter morajo biti izpolnjene v jeziku stranke. Razsodba pravi, da ako bi tudi ne bilo te ministerijske naredbe, da pač zadostujejo že sedaj veljavni zakoni za to, da se mora na češke zahteve s strankami češko uradovati ter jim na zahtevanje izdajati take listke, da jih stranka lahko razume. Ako so na Češkem za državne železnice veljavni ti zakoni, morajo biti tudi na Slovenskem. Opozarjamo slovensko občinstvo, naj povsod zahteva pri blagajnah državnih železnic slovenske vožne listke.

Kozarec iz ledu. Holandski inženir Hrizer je napravil kozarec iz ledu, kateri bo imenitno služil v poletnem času. Kozarec je 13 cm visok, 3 cm debel, 100 gr težak in drži četrto litra. Pijača je lahko pol ure v kozarcu, predno se začne ta topiti. Ker so ledu primešani sadni sokovi, se bo lahko zaužilo še kozarec, ko se stopi. Na Holandskem že prodajajo take kozarce.

:: Našim rodbinam priporočamo ::

Kolinsko cikorijo!

Mesto domačega učitelja ali tajnika

prevzame dobro izvežban visokošolec za del ali pa tudi čez »čefe« počitnice.

Punudbe „Zanemljiva moč“ na upravništvo „Gorenjca“ do 1. avgusta 1909. 163 5—3

Darila.

Za družbo sv. Cirila in Metoda pošiljata iz Monakovega gg. Matej Ravnik in Ivan Potočnik kot zakasnen odgovor Nemcem K 5.—

Lepa zračno

stanovanje

v novourejeni hiši pri Škofji Loki z dvema sobama, kuhinjo pritlikinami in senčnatim vrtom se poceni takoj odda. Več pove 184 2—1

Franc Kramer v Pušlatu pri Škofji Loki.

Izjava.

Tem potom izjavljam, da nisem nikdar mislil, kaj še obdolžil g. Jožeta Kuralta, da je v katerikoli stiki z ukradenimi 160 K ob priliki veselice v Zabnici. Potrjujem da poznam omenjunnega gospoda skozinsko kot poštenjaka.

Anton Cegnar.

182

Sprejme se

krepak deček

14 do 16 let star, s primerno šolsko izobrazbo kot

trgovski učenec

v trgovino z mešanim blagom

183 3—1

M. Žigon v Škofji Loki.

Gnojila za ajdo

(Superphosphat)

prodaja po nizki ceni trgovina

„Merkur“ P. Majdič, Kranj

Zgodovinski in sloystveni pregled za prih. teden:

11. julija. — 1708. Princ Evgen Savojski in Malborough zmagata pri Qudenardu. — 1791. Voltaireov pepel preneso v Panteon. — 1859. Mirovni preliminarij v Villafranki. — 1897. Fred Andree odplove s Spitzbergen z zrakoplovom, da bi dosegel severni tečaj.

12. julija. — 100. pred Kristom. * Gaj Julij Cezar. — 1191. Pri naskoku na Akonsirovo razžali angleški kralj Rihard Levosrčni Babenberžana vojvodo Leopolda V. (Nastanek avstrijskega grba: rdeče polje, bela povprečna proga.) — 1536. † Humanist Erazem Rotterdamski. — 1826. * Politik dr. I. Radoslav Razlag v Radoslavcih pri Ljutomeru. — 1851. † Saguerre, soiznajditelj fotografije. — 1889. † Angleški dramatik Tom. Taylor. — 1887. † Veleindustrialec Alfred Krupp v Essenu.

13. julija. — 1683. Turki začno oblegati Dunaj ter zavzamejo predmestja. — 1793. Marat umorjen. — 1815. * Romanopisec Gustav Freytag v Kreutzbergu na Šleskem. — 1878. V Berlinu sklenejo mir. — 1889. † Pesnik Robert Hamerling v Gradcu.

14. julija. — 1789. * Slovníčar France Metelko v Škocijanu na Dolenjskem. — 1789. Zavzetje bastile v Parizu. — 1790. † Gideon baron Laudon. — 1795. † Zgodovinar in dramatik Anton Linhart v Ljubljani. — 1801. * Fiziolog Janez Müller. — 1814. * Pesnik Jakob Košar pri Sv. Jurju ob Ščavnici. — 1815. * Znani nabiralec narodnega blaga Jakob Volčič v Gorenji vasi nad Škofjo Loko. — 1866. Bitka pri Aschaffenburg. — 1905. † Pisatelj Janez Trdina v Novem mestu.

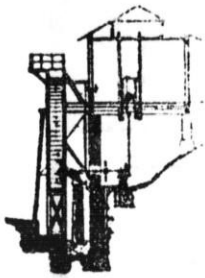
15. julija. — 1291. † Cesar Rudolf Habsburški. — 1759. * Pravoslavni pisatelj dr. Aldobrand Jakob Košar v Celju. — 1799. * Pisatelj Ignacij Holcapfel v Trzinu. — 1834. Na Španskem odpravijo inkvizicijo. — 1866. Nesrečne bitke Avstrijcev pri Tobitschau in Prerau. — 1871. † Pesnik Anton Umek-Okški v Celovcu. — 1890. † Pisatelj Gotfrid Keller.

16. julija. — 622. Mohamed beži iz Meke v Medino. — 1490. Češkega kralja Vladislava II. okličejo Ogrji za kralja. — 1664. Pisatelj Andrej Gryphius. — 1849. † Pisatelj France Verit v Novem mestu. — 1857. † Francoski pisatelj Betanger. — 1905. † Slikar Alojzij Šubic v New-Yorku.

17. julija. — 711. Zahodni Gotje poraženi pri Xeres de la Frontera. — 1790. † Angleški filozof in narodni ekonom Adam Smith. — 1792. Bitka pri Dubienki. — 1793. Charlotte Corday umore na žiljotini, ker je zabodla Marata. — 1894. † Anatom Jožef Hyrtl.

G. Tönnies

v Ljubljani 52-15 89

tovarna za stroje, železo in kovinolitarna priporoča kot posebnost žage in vse stroje za obdelovanje lesa. Francis-turbine osobito za žagine naprave zvezane neposredno z vrtilom Motorje za bencin in surovo olje, najcenejša gonilna sila.

Večkrat premirano!

Glinaste peči 138 52 8

štedilnike, banje za kopeli, kakor tudi kipe, vaze in druge glinaste izdelke v vseh barvah, trpežne in cene priporoča

Avgust Dreise

prva in največja tovarna peči in glinastih izdelkov v Ljubljani.

V Newyork
Canado
Juž. Ameriko

Odhod iz Ljubljane vsak torek.

Pozor!! 12 52—45

Samo 6 dni

vozi francoski brzoparniki La Provence, La Savoie, La Lorraine in La Touraine iz Havre v Newyork. — Najkrajša črta.

Veljavne vozne listke in brezplačna pojasnila daje konc. potovalna pisarna

Ed. Šmarda, Ljubljana

Dunajska c. 18, nasproti znane gostilne „pri Figovcu“.

„Prešernova klet“ v Kranju je cel dan odprta.

Od 19. junija naprej se toči istotam 167—4

pivo iz leške pivovarne.

Tvrška R. & E. Roos nasl. v Kranju sprejema tudi naročila na debelo za to pivo.

Loterijska srečka dne 3. julija t. l.

Trst 13 4 21 40 81

Sladoled

več vrst se od sedaj naprej dobi v
slaščičarni 152—3

Marije Klander v Kranju.

Tudi vsa druga slaščičarska peciva se dobi vsak dan sveža in naravna.

Zunanja naročila se solidno in točno izvrši.

Avv. Agnola

Ljubljana 164 52—4

Dunajska cesta šte. 13
poleg „Figovca“

priporoča svojo bogato zalogo

stekla, porcelana, zrcal, svetilk,
okvirov, šip i. t. d. Prevzema vsa
v steklarsko obrt spadajoča dela
po najnižjih cenah.

Prevzema vsa stavbinska in umetna
steklarska dela. ::

Proračuni na zahtevo zastoj.

Zlate svetinje: Berlin, Pariz, Rim itd.

Naboljše kosmetično

zobočistilno
sredstvo

Seydlin

Jzdelovatelj
D. Seydl

Ljubljana, Spital.-Stritar. ul. 7

77 52—11
Dobi se
v etarini
Šatnik

Od c. kr. namestništva oblastveno
dovoljeni urad za revizijo in reklama-
cijo tovarnih listin vseh vrst in pisarna
za poizvedbo tarifov

L. Jandl Trst

prevzame brezplačno revizijo vseh to-
vornih listin proti 30% deležu najdenih
diferenc.

Doposljite nam torej takoj franko
vaše tovarne listine letošnjega leta in v
treh dneh dobite poročilo o rezultatu
revizije. 14 52—36

Steckenpferd lilijino mlečno milo

58 42—22

Najmilejše milo za kožo
:: kakor tudi za pege. ::

Dobiva se povsod.

Zobotehnični atelje Oton Seydl

v Roosovi hiši nad prodajalno
v Kranju.

ZOBOVJA, tudi no da bi se odstranilo korenine, z ali
brez neone plošče, iz KAVČUKA, kakor tudi ZLATA, dalje
VRAYNALNICE in OBTURATORJI se izvršujejo po NAJ-
NOVEJŠIH METODAH. 78 52—28

Sprejemne ure vsako nedeljo in ponedeljek
od 8. ure dopoldne do 5. ure popoldne.

Največja tovarniška zaloga

slamniov

za dame prazni od K 1.— naprej

„ „ lišpani „ „ 3.— „

„ gospode „ „ —80 „

„ deklice „ „ —60 „

„ dečke „ „ —40 „

Prepričajte se o znatno nizkih cenah!

Za gospode vedno v veliki iz-
beri od najcenejše do najfi-
nejše izbere. 127 13—14

Cene brez konkurence! Postrežba znano solidna!

Na debelo in drobno pri

Anton Adamič

KRANJ, Glavni trg

modna, galanterijska in no-
rimberška trgovina.

POZOR! SLOVENSKO PODJETJE! POZOR!

Slavnemu občinstvu se uljudno priporoča
dne 11. februarja 1909 na novo otvorjena
velika manufakturna trgovina

Franc Souvan, sin - Ljubljana

v stari Souvanovi hiši na Mestnem trgu št. 22.

80 43—19

Ponudimo vsako poljubno množino:

161 10-6

Zarezane strešnike (prve vrste)

(za privezati in pribiti na late, torej popolnoma varno proti nevihti)

zidarsko strojno opeko, Portland-cement, peči, štedilnike, šamotne plošče za tlakanje cerkva, hodnikov i. t. d.

F. P. VIDIC & KOMP. :: Ljubljana

Na zahtevo pošljem takoj cenike in prospekte brezplačno.

Zobozdravniški atelje obotehniški :: dr. Edvard Globočnik

v Kranju

1 52-44

Je od 16. septembra 1908 slav. občinstvu na razpolago

**vsaki dan in
tudi v nedeljo.**

Električna gonilna sila.

Tovarna oljnatih barv, lak in firuža

Brata Eberl

črkoslikarja, lakirarja, stavbena in pohištvena pleskarja

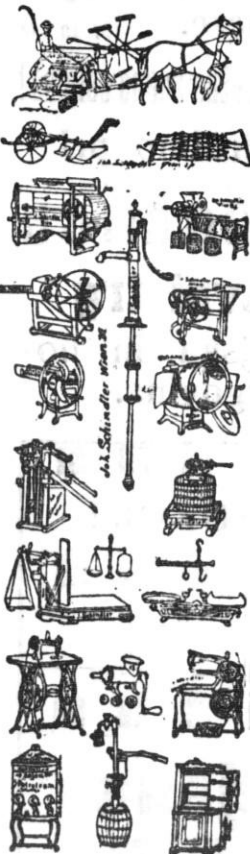
Ljubljana, Miklošičeve ulice 6, nasproti hot. „Union“

Ustanovljeno 1842. Telefon 154.

52-45

Ivan Schindler, Dunaj

III./1. pošilja že veliko let dobro znane stroje vsake vrste za poljedelske in obrtne potrebe, kot:

mline za sadje in grozdje, stiskalnice za sadje in grozdje, škropilnice za trsje, poljska orodja, mlatilnice, vitle, trijerje, čistilnice za žito, luščilnice za koruzo, slamo-reznice, stroje za rezanje repe, stiskalnice za seno, mline za golanje, kotle za kuhanje klate, sesalke za vodnjake, sesalke za gnojnice, železne cevi, vodovode i. t. d.

Od sedaj vsakomur po zopet zdatno znižanih cenah: ravnotako vse priprave za kletarstvo, sesalke za vino, medene pipe, gumijevе ploče, konopljene in gumijevе cevi, priprave za točenje piva, skrinje za led, priprave za izdelovanje sodavode in penečih se vin, stroje za sladoled, mline za kavo, dišavo i. t. d., stroje za delanje klobas, tehtnice na drog, namizne tehtnice, stebarske tehtnice, decimalne tehtnice, tehtnice za živino, železno pohištvo, železne blagajne, sivalne stroje vseh sestavov, stroje in orodja za ključavničarje, kovače, kleparje, sedlarje, pleskarje, vse pod dolgoletnim jamstvom po najugodnejših plačilnih pogojih, tudi na obroke. Ceniki z več kot 400 slikami brezplačno in franko. Dopisuje se tudi v slovenskem jeziku. Prekupcem in egentom posebne prednosti!

Piša naj se naravnost:

94 20-11

Ivan Schindler, Dunaj III./1. Erdbergstrasse 12.

Sivalni stroji in kolesa

Tovarniška zaloga

10 52-25

Iv. Jax-a v Ljubljani

Dunajska cesta 17

priporoča svoje najbolj priznane

šiv. stroje in kolesa

Ceniki na zahtevanje zastoj.

JOS. WEIBL

J. Spreitzerjev naslednik

LJUBLJANA,

Slomškove ulice št. 4.

Stavbeno-umetno in konstrukcijsko ključavničarstvo.

Žično omrežje na stroj, ograje na mirodvoru, obmejno omrežje, vežna vrata, balkoni, verande stolpne križe, štedilnike i. t. d.

Špecijaliteta:

76 52-18

valjični zastori (Rollbalken).

Slovinci, ne zabite družbe
SV. CIRILA IN METODA

44-25

— Zaloga vsakovrstnega —
• lesenega, železnega •
in poblazinjenega pohištva
Puc & Comp.
v Ljubljani, v Kolizeju, na Marije Terezije cesti št. 11

Josip Pogačnik

krojaški mojster v Radovljici

priporoča cenjenemu občinstvu

svojo delavnico v izdelovanje vseh vrst oblek za gospode, uradniških uniform, salonskih, turistovskih in loyskih oblek ter ogrinjal.

Vedno bogata zaloga angleškega, francoškega in brnskega sukna. — Naročila se izvršujejo po najnovejšem kroju točno in ceno ter se sprejemajo popravila.

Specijalist v izdelovanju frakov in salonskih sukenj.

Zajamčena je vestna izvršitev naročenega dela natančno po meri in izbranem kroju ter po želji naročnika. — Kdor si želi nabaviti elegantne, fine, obenem trpežne in vsem zahtevam ustrezajoče obleke, naroči si jih naj pri tej tvrdki in postal bo stalen naročnik.

86 52-18

5 52-46

Največja trgovina na Gorenjskem.

Rudolf Rus

urar v Kranju

poleg lekarne.

Ustanovljeno leta 1885.

Velika zaloga vsakovrstnih ur, zlatnine in srebrnine ter optičnih predmetov. Popravila točno in ceno. Najnižje cene. Priznana izborna blago.